

1983. להט משתתף במסע תעמולה שעורכת הלישכה המרכזית, כדי לשכנע את תושבי המדינה לשתף פעולה עם הפוקדים. הנשלחים לאסוף פרטים רבים על האזרחים. מבלי להתחשב בחופש הפרט.

הצגה חגיגית ראש עיריית תל-אביב שלמה להט ושותף זיווה מקבלים מידי פוקד של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה טופס של מיפקד האוכלוסין

ביום שני השבוע החלה פשיטת הענק של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה על בתיהם של תושבי ישראל. הפשיטה, המכונה "מיפקד האוכלוסין והדירור 1983", מיועדת לכאורה לאיסוף מידע סטטיסטי על התושבים, עיסוקיהם, הכנסותיהם, תנאי דירורם, מערכת יחסיהם עם האנשים המתגוררים איתם ונתונים נוספים. אך השאלונים שימולאו בידי הנשאלים, הכוללים חזירה לתחום הפרט (העולם הזה 2385), יכולים גם לשמש אחר-כך למטרות לא כליך סטטיסטיות. השבוע גילה תחקיר של העולם הזה עובדה חמורה: בין הפוקדים של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה מצויים גם אנשי מסיבהכנסה! דובר הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, דויד נוימן, שלפניו הוצגו מימצאי התחקיר טען, כי למרות שניתנו לעובדי המדינה אישורים לעבוד כפוקדים (עבודה המאפשרת להם הכנסה צדדית), לא ניתנו אישורים כאלה לאנשי מסיבהכנסה. אם להאמין לנו — הרי שאנשים אלה, שהם עובדי מדינה, עובדים על הוראות התקשירי! אך תחקיר העולם הזה גילה פרט מרהיב נוסף: אנשי מסיבהכנסה המשתתפים במיפקד קיבלו ממקום עבודתם פטור מתשלום מס על עבודתם כפוקדים, פטור הניתן בדרך כלל לסטודנטים ולבעלי הכנסות נמוכות. גילוי זה מעמיד בסימן שאלה את טענתו של דובר הלישכה לסטטיסטיקה, שאסור לאנשי מסיבהכנסה לעבוד במיפקד האוכלוסין. אם מסיבהכנסה עצמו מאפשר להם פטור מתשלום מס, האין זה מעיד על כך שקיים אישור מצידו לעבודות זו?

בין הפוקדים:

אנשי מס-הכנסה!

סרבני המיפקד:

מיה הם עושים?

בין התושבים שקיבלו השבוע השאלונים מהלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, היו גם כאלה שסירבו לקבל את השאלונים ולמלא בהם את הפרטים האישיים. אין הכוונה לסרבני-המפקדה המסורתית של מיפקד האוכלוסין בישראל — החרדים.

הסרבנים שעליהם מדובר הם אזרחים הגונים ובעלי תודעה מפותחת של זכויות האזרח. כיצד הם מסרבים?

סרבנים סלקטיביים. אחדים מסרבנים למלא את השאלון המורחב בלבד. זהו השאלון בצבע חום, המגיע אל חמישית מהאוכלוסיה. בשאלון זה, מצויות שאלות מפורטות יותר מהשאלות המופיעות בשאלון הרגיל, שצבעו כחול. מכיוון שאין אפשרות להחליף שאלונים מורחבים בשאלונים רגילים, ממלאים אותם סרבנים רק את החלק הראשון של השאלון המורחב, המקביל בשאלות הנכללות בו לשאלון הרגיל. את החלק השני והשלישי הם אינם ממלאים.

אחד הסרבנים סיפר להעולם הזה שגילה שלמרות שעל פי פקודת-הסטטיסטיקה חייב כל תושב למלא כל שאלון, הרי שהלישכה המרכזית לסטטיסטיקה אינה עומדת לנקוט בצעדים שיפוטיים נגד אותם תושבים שקיבלו שאלון מורחב, וענו רק על השאלות המופיעות בחלק הראשון שלו.

סרבנים טוטאליים. לעומת תופעה זו, של סרבנות סלקטיבית, קיימים סרבנים טוטאליים. אלה מסרבים לקיים כל מגע עם הפוקדים, לקבל שאלונים, ואינם מעוניינים כלל לנגוע בטפסים. ללא קשר עם צבע השאלון שעליהם למלא. אחד מהם טען, שאם אחוז אחד בלבד מתושבי המדינה יסרב למלא את השאלונים, כלומר — 40 אלף איש, הרי שלרשויות הנוגעות בעניין לא תהיה שום אפשרות לאתר אותם או להענישם.

לא פותחים דלת. חלק מאותם הסרבנים מסרבים לפתוח את הדלת לפני פוקדי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. הם מחליפים את שמותיהם הרשומים על דלת הכניסה לדירתם בשמות פיקטיביים, וכך לא ניתן לפוקדים לחזותם כדי לדווח עליהם. הסרבנים, היודעים שעל פי החוק אין עליהם להיענות לבקשת הפוקדים להזדהות

כאמצעות תעודת-זהות או כל תעודה מזהה אחרת, אכן אינם מזהים. הם גם מוסרים לפוקדים מיספרי זהות פיקטיביים, כדי שלא ניתן יהיה לאתר את נתוניהם במחשב במידה שמישהו יהיה מעוניין בכך. יש המוסרים זהות פיקטיבית וממלאים את השאלון בפרטים פיקטיביים. הם מעריכים שדרך זו לא יהיה ניתן לעולם להשתמש נגדם בנתונים שאותם הם מספקים.

לא מדברים עברית. הסרבנים הדוברים שפות זרות משתמשים בהן בתקווה שאותו פוקד הנכנס לדירתם אינו דובר באותה השפה. הם אינם עונים לשאלותיו בעברית ועל-ידי כך מונעים מהפוקד כל אפשרות לקומוניקציה אתם.

מסתלקים מזהבית. סרבנים מסוימים, היודעים שהפוקדים עוברים בשעות הבוקר ואחר-הצהריים בלבד, נעלמים מבתיהם בשעות אלה. חלקם ממילא עוברים במשך היום, ובערב, כדי להימלט מהפוקדים, הם יוצאים לבקר חברים או לראות סרט. מעניין, אגב, כיצד יפקרו אנשי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה את הרופאים המשוטטים בימים אלה ברחבי הארץ.

לא פותחים את הדלת. הוהרות שמוזהרות אמהות יהודיות דאגניות את בנותיהן — שלא לפתוח את הדלת לאנשים זרים — מוצאות בימים אלה את הפועל. אם לא יפתחו את הדלת לאנשים בלתי-מוכרים להן — לא יאלצו לעמוד פנים אל פנים מול הפוקדים ולענות על השאלונים.

לא גרים פה. שיטה נוספת שפיתחו סרבני המיפקד היא לומר לפוקדים שאינם מתגוררים בדירה שבה הם נמצאים. על פי ההוראות שקיבלו הפוקדים — הם אינם רשומים אנשים אשר מצהירים כי אינם מתגוררים בדירה הנפקדת אלא במקום אחר. הסרבנים אומרים לפוקדים כי הם ירדו של בעל הדירה שנסע לחוץ-לארץ, או למקום כלשהו בארץ (אולי הוא רופא...) ושהם נמצאים בדירה רק יום אחד. שיטה דומה פיתחו סרבנים שאמרו לפוקדים שדירה זו, שבה מבקר הפוקד, היא דירתם הישנה, ולא מתגורר בה כרגע איש. הם עצמם נאו כדי לארו, כי בדירה החדשה שרכשו סימו זה עתה הסיידים את מלאכתם ולכן גם מרבית חפצי הבית שלהם נמצאים בדירה הזו, הישנה.

הכנסות מעבודה כעצמאי או כשותף בעסק

28. מה היתה הכנסתך השנתית ברוטו מעבודתך כעצמאי, או מה היה הרווח הנקי של העסק העצמאי או המשק החקלאי שלך בשנת המס 1981/82?

- רישום הכנסה כעצמאי גם אם היתה לך הכנסה רק בחלק מהשנה
- שיתוף בעסק וכלול רק את חלקי ברבנותך
- כלול בהכנסה משיכית מן העסק הצדדים פרטיים מיישם אישיים כמו גם הכנסות משיכית לאיני כן גם השלומים עבור שירותי מילואים דתי מחס דרעי לידר

• רישום את הכנסה בעסקים שלימים — אם לא היתה הכנסה רישום י

הכנסה ברוטו בשנת המס 1981-82

שקלים שלמים

אם אין בידך סכום הכנסה ברוטו לשנת המס 1981/82, רשום

הכנסה ברוטו בשנת המס 1980

שקלים שלמים

גם אם נניח שאנשי מסיבהכנסה העוברים במיפקד עושים זאת רק כדי להרוויח כמה שקלים מהצד, מה יקרה אם הפקיד — או החוקר — יפקוד את דירתו של אחד הנישומים שהוא מטפל בתיקיהם, ויבחין כי בסעיף הנוגע להכנסות מעבודה כעצמאי או כשותף בעסק (ראה גלופה), מסר האזרח פרטים שונים לחלוטין מהפרטים הידועים לו מעבודתו במסיבהכנסה?

דובר הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה בירר עבור העולם הזה את הסוגיה המישפטית הכרוכה בכניסת הפוקדים לדירות האזרחים. הוא נשאל, אם על פי החוק הקיים, לפיו חייב האזרח לענות על השאלונים, הוא גם חייב להכניס לדירתו את הפוקדים. הרי ניתן למלא שאלון ולהחזיר אותו, ננית, בדרך החלון, או מתחת לדלת? הרובר ציטט את החוק, המתיר לפוקד להיכנס אל כל בית-מגורים, בהוראה זו בחוק, טען, בית-מגורים כולל גם דירת-מגורים.

בישראל דייני לא קמה תנועת התנגדות רחבה של אזרחים נגד המיפקד, למרות שניתן להבחין בניצנים הראשונים, בהשפעת תנועות כלל עולמיות כמו "הירוקים" (ראה מיסגורת).

ניצנים ראשונים אלה לא נראו בארץ בשלושת המיפקדים הקודמים, שנערכו ב-1948, ב-1961 וב-1972. במיפקדים אלה היו החוגים החרדיים הגורמים היחידים שסירבו להיפקד. גם השנה לא תיצלח דרכם של אותם הפוקדים שינסו את מולם בשכונות כמו מאה-שערים בירושלים ושכונות מסוימות בבני-ברק — למרות שהפוקדים שיישאלו לשכונות אלה חייבים בכיסוריראש.

כל הפוקדות קיבלו הוראה שלא לפקד מכינסיים או בחולצות חסרות שרולים.